

Talousarvion 2021 muutokset

KH 27.09.2021 § 180

Valmistelija

Talous- ja hallintojohtaja Vesa Ellonen p. 040 626 7070

Säännöserusta ja toimivalta

Talousarviosta- ja suunnitelmasta säädetään kuntalain 13 luvun 110 §:ssä. Kunnan hallintosäännön 66 §:n perusteella talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä kunnanvaltuustolle talousarviovuoden aikana.

Kunnalla on oltava toimintaa ja taloutta ohjaava, mahdollisimman realistinen ja ajantaisainen talousarvio- ja taloussuunnitelma. Talousarvio koskee kuluvaan vuoteen 2021 ja suunnitelmakaudet ovat 2022 – 2023.

Kunnan talousarviossa valtuustoon nähden sitovia taseja ovat hallintosäännön 65 §:n perusteella tulosalueiden määrärahat (toimiala - tulosalue - yksikkö).

Toimivaltainen muuttamaan talousarviota on siitä päättänyt kunnanvaltuusto, jolle muutokset esittää kunnan taloudesta vastaava kunnanhallitus.

Tietopohja

Puolivuosiraportin 1 – 6 kk ja osin heinä- ja elokuun toiminta- ja taloustietojen perusteella kunnan toimialat esittävät tehtäväksi liitteenä olevat talousarviomuutokset.

Tekninen lautakunta on osaltaan käsitellyt teknisen toimen käyttötalouden ja investointien määrärahojen muutostarpeet kokouksessaan 16.9.2021 (§:t 48 ja 49).

Jo toteutuneiden kustannusten lisäksi sekä tuloja että mahdollisia tulevia menoja joudutaan toteumatiedon tai saatavilla olevan tiedon puuttuessa arvioimaan.

Aikaisemmat talousarviomuutokset

Talousarviota 2021 on aikaisemmin kuluvaan vuonna muutettu kahdesti (KV 1.3.2021 § 8, Juvan kirjastopalveluiden irtaantuminen ja KV 26.4.2021 § 20 yleisopetuksen kotikuntakorvaus ja ilmastointikanavien nuohous).

Tulot

Valtionosuudet ovat toteutumassa talousarviossa suunnittelulla tavalla, joten niiden osalta ei ehdoteta tehtäväksi muutoksia. Kunnan toimintatuotot ovat kertyneet alkuvuonna 4,2 % arvioitua paremmin, mutta niidenkään osalta ei ole syytä tehdä arvionvaraista talousarviomuutosta.

Verotulot eivät ole Joroisten kunnassa valtuustoon nähden sitovia. Arvio niiden arvioidusta kasvusta esitetään, jotta valuusto kykenisi arvioimaan kunnan taloudellista tilannetta kokonaisuutena.

Talousarviossa 2021 arvioidut verotulot perustuvat vatiovarainministeriön 7.11.2020 julkaistuun painelaskelmaan. Sen perusteella vuoden 2021 kokonaisverotulokertymä olisi 17,988 miljoonaa euroa. Valtiovarainministeriön Kuntatalousohjelmaan sisältyvän tuoreimman painelaskelman (ennuste) 31.5.2021 perusteella Joroisten kokonaisverotulot olisivat kuluvana vuonna 19,917 miljoonaa euroa, eli verotulojen arvioidaan kasvavan noin 1,93 miljoonaa euroa (9,7 %) aikaisempaan, talousarviossa käytettyyn arvioon verrattuna. Puolivuosiraportin perusteella verotuloja on saatu 8,191 miljoonaa euroa, jossa olisi 4,5 % kasvu (54,5 %) verrattuna tasaiseen verokertymään (50 %). Tämä toteuma tukee osaltaan VM:n myönteistä ennustetta.

Edellä mainituilla perusteilla on arvioituja perusteita muuttaa talousarvion kokonaisverotuloja VM:n tuoreimman ennusteen mukaiseksi, eli 19.917 miljoonaan euroon. Määrä tarkastellessa on huomioitava, että kasvu on lähes historiallisen korkealla tasolla, ja sisältää sen vuoksi kansainvälisestä noususuhdanteesta, samaikaisesta voimakkaasta elvytyksestä ja valtion koronakompensaatioiden (sisältäen muun ohella yhteisöveron kuntaosuuden määräaikaisen korotuksen) yhteisvaikutuksesta huolimatta merkittävää epävarmuutta.

Kulut

Puolivuosiraportin perusteella talousarviossa varatut määrärahat valuustoon nähden sitovilla tasoilla ovat ylitymässä yleishallinnossa tietohallinnon (ATK, n. 31 000 €) ja työllisyysyksikön (n. 19 500 €) tulosalueilla ja koko perusturvan toimialalla (n. 447 000 euroa).

ATK:n määrärahojen ylitys perustuu jo toteutuneisiin kuluihin ja siitä on sen vuoksi tehtävä talousarviomuutos kohdistuen ATK:n toimintakuluihin. Perustelut ylitykselle on tarkemmin esitetty puolivuosisraportissa.

Työllisyysyksikön osalta ylitys on laskennallinen ja se perustuu työllisyyspalkkojen ennakoitua suurempaan käyttöön, jolla on tarkoitus pienentää kunnan työllisyysdenhoitoon liittyvää ns. sakkomaksua.

Talousarviossa on elinkeinoyksikön määrärahoihin varattu 100 000 euron kertaerä mahdollisten elvytyshankkeiden kuntaosuuksia varten. Ko. määrärahasta kohdennetaan Joroisniemen valokuituhankeen kuntaosuuden laskun maksuun noin 41 600 euroa.

Teknisen lautakunnan päätöksen 16.9 § 48 perusteella teknisen toimen talousarvion kuntateknikan alueella on havaittavissa kustannusten nousua johtuen kylmän ja lumisen talven aiheuttamista kustannuksista.

Puhtaanapito- ja pesulapalvelutilille (sisältää mm. katujen talvihoidon) on talousarviossa varattu rahaa 105 000 euroa. Summa perustuu edellisten vuosien toteumiin. Toteuma 1-6 kk on kuitenkin jo 95 136 euroa. Tekninen toimi arvio, että ao. tilille on lisättävä määrärahaa 25 000 euroa.

Liikuntapaikoilla on havaittavissa kustannusten nousua samasta syystä. Latujen hoidon ja liikuntapaikkojen muun kunnossapidon kustannukset ovat 1-6 kk toteumassa 54 991 euroa kun rahaa on varattu 40 000 euroa. V. 2020 toteuma oli 37 886 euroa. Liikuntapaikkojen toteumassa näkyy myös suurena tulona Oma Osuuskunnan kanssa tehdyn yhteistyösopimuksen summa 32 653 euroa. Summalla on hankittu välineistöä urheilukentälle.

Teknisen toimen arvion mukaan ao. tilille on lisättävä määrärahaa 25 000 euroa. Molemmissa määrärahalisäyksissä on huomioitava se, että käytännön toteumat tulevat olemaan lähes suoraan verrannollisia alkutalven 2021-22 sääöloihin. Samanlainen kustannusten nousuennuste kohdistuu luonnollisesti lämmitys- ja talvihoitotöiden myötä myös kunnan omistamille kiinteistöille, mutta tässä vaiheessa tekninen toimi ei esitä näiden osalta talousarviomuutosta.

Perusturvan toimialan osalta on huomioitava, että sen kulut ovat kirjaantuneet Varkauden kaupungin kirjanpitoon laskutusperusteisesti. Erikoissairaanhoidon tulosalueen (Essote) osalta perusturvan toimialan puolivuosisiraportin selventävässä tekstiosuudessa on todettu noin 606 000 euron määrärahojen ylitys, joka sisältyy myös koko toimialan yhteenvedon osoittamaan määrärahan ylitykseen n. 447 000 €.

Essoten kuukausiraporttien perusteella sen kulut ylittävät määrärahat elokuun lopussa n. 1 miljoonaa euroa.

Varkauden kaupunki ja perusturvalautakunta ei ole vielä tehnyt talousarviomuutosta, joten nyt tehtäviä muutoksia ei voida perustaa perusturvan toimialaa hallinnoivan lautakunnan esitykseen. Koska määrärahaylitys on muodostumassa erittäin merkittäväksi, on sen vaikutuksia kunnan talouteen kuitenkin arvioitava.

Essoten määrärahojen ylitys perustuu pääosin erikoissairaanhoidon kasvaneeseen käyttöön (ns. koronajonojen purkaminen) ja KYS:n palveluiden merkittävästi kasvaneeseen hankintaan. Määrärahat olisivat elokuun lopun tilanteessa ylittymässä 25,4 %. Erikoissairaanhoidon määrärahan (valtuustoon nähden sitova taso, tulosalue) voidaan arvioida siten ylittyvän kohtuullisen suurella varmuudella.

Perusturvan toimialan määrärahojen riittävyyttä kokonaisuutena on sen sijaan haastavampi käytettävissä olevilla tiedoilla arvioida. Arviointia vaikeuttaa muun muassa se, että valtio on luvannut kompensoida sairaanhoidon yksiköiden ja kuntien koronakulut täysimääräisesti. Kompensaatiot ovat kuitenkin edellisestä vuodesta poiketen niin sanottuja kohdennettuja korvauksia, eivätkä yleiskatteellisia, jonka vuoksi niiden määrää ja kohdentumista Essoten ja Varkauden kaupungin tuottamien palveluiden välillä ei ilman perusturvalautakunnan talusarvion muutoesitystä kyetä tarkasti arviomaan. Yleisesti on myös arvioitu, että kulujen nousupaine laskee loppuvuonna hieman alkuvuoden tasosta.

Jos arvioinnin lähtökohdaksi otetaan erikoissairaanhoidon osalta Essoten raportoiman 1 – 8 kuukauden (elokuun lopun tilanne) hoitolaskutuksen määrä (raportti oheismateriaalina), Essote tulisi ylittämään talousarviossa sille varatut määrärahat (n. 7,050 miljoonaa euroa) arviolta noin 1,5 miljoonalla eurolla ($1\,000\,000\text{ €} / 8\text{ kk} = 125\,000\text{ €/kk}$; $125\,000 \times 4$ (syys – joulukuu) = $500\,000\text{ €}$; 1 milj. € toteutunut hoitolaskutuksen lisäys + 0,5 milj. € edellisten kuukausien perusteella arvioitu lisäys syys – joulukuussa = 1,5 milj.€), johon varovaisuuden periaatteella tulisi varautua, vaikka hoitolaskujen kasvun arvioitaisiinkin hidastuvan loppuvuonna.

Puolivuosisiraportin perusteella perusturvan toimialan kokonaiskulut ylittävät noin 159 000 € ($606\,000 - 447\,000$) vähemmän talousarviota, kuin pelkät erikoissairaanhoidon kustannukset. Jos tuloskehityksen arvioidaan jatkuvan vuoden jälkimmäisellä puolikkaalla samankaltaisena, perusturvan toimialan kokonaiskulujen (TA 2021: 19 046 794 €) voidaan arvioida varovaisuuden periaatetta noudattaen ylittävän talousarvion määrärahat noin 0,9 miljoonaa euroa ($447\,000\text{ €} \times 2 + 6\,000\text{ €}$ (pyöristys)).

Perusturvan toimiala (Varkaus) on itse ennustanut samansuuntaista talousarvion ylitystä (20 615 346 €, ennuste 2021: 21 422 168 €; erotus n. 807 000 euroa).

Koska perusturvan toimialan arvioitua määrärahaylitystä ja toisaalta mahdollisia säästöjä ei kyetä kohdentamaan perusturvan toimialan eri tulosalueille (sitova taso), tehdään talousarviomuutos nyt teknisesti kohdentamalla 0,9 miljoonan euron määräraha erikoissairaanhoidon, jossa pääosa ylityksistä arvioidaan tapahtuvan.

Erityisesti hoitajien purkamisen nopeudesta ja valtion koronakompensatioiden määrästä ja kohdentumisesta johtuen edellä esitettyyn, voimakkaan yksinkertaistettuun laskelmaan ja sen perusteella tehtävään arvioon perusturvan toimialan ja sen sisältämän erikoissairaanhoidon tulosalueen kustannuskehitykseen liittyy erittäin suurta epävarmuutta.

Investoinnit

Investointien osalta muutokset on esitetty liitteessä. Tiedossa oleva lisämäärärahan tarve on vähäinen 10 000 euroa vuokra-asuntojen peruskorjauksia varten. Muutoin esitetään sitovan tason sisäisiä siirtoja, joille ei ole rahoitustarvetta.

Yhteenveto

Perusturvan toimialan kustannuksiin kunta ei voi suoraan vaikuttaa. Kustannusten kasvuun on silti varauduttava. Kunnan hallinnoimien tulosalueiden toimenpiteet ovat jo totetuneiden kulujen osalta perusteltuja. Määrärahojen riittämiseksi loppuvuodeksi esitetyt talousarviomuutosehdotukset ovat tiukkaa kulukuria noudattaenkin välttämättömiä.

Verotulojen kasvun arvioidaan olevan suurempaa kuin menojen kokonaiskasvun. Ehdotetuista talousarviomuutoksista huolimatta kunnan tilikausi olisi siten muodostumassa ylijäämäiseksi. Ylijäämän määrää ei sekä tuloihin että menoihin liittyvien merkittävien epävarmuustekijöiden vuoksi ole syytä tarkemmin arvioida.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Jaakko Kuronen
Päätösehdotus	Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi oheisessa esittelytekstissä ja sitä tarkentavassa liitteessä olevat talousarviomuutokset vuoden 2021 talousarvioon.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan päätösehdotuksen.

VALT 04.10.2021 § 66

Päätös Valtuusto hyväksyi kunnanhallituksen päätösehdotuksen.

Valmistelija

Talous- ja hallintojohtaja Vesa Ellonen p. 040 626 7070

Olennaiset tapahtumat

Edellisen talousarviomuutoksen (KV 4.10.2021 § 66) Perusturvalautakunta on käsitellyt talousarviomuutoksensa kokouksessaan 27.10.2021 § 148. Kyseissä kokouksessa talousarviomuutokset on käsitelty Varkauden kirjanpidon mukaisesti.

Perusturvalautakunnan päätöksen perusteella Joroisten perusturvan toimialan lisämäärärahararve on lähes kaksinkertaistunut 1,8 miljoonaan euroon. Sen vuoksi aikaisempaan 4.10.2021 tehdyn korotuksen lisäksi perusturvan toimialan määrärahoja on liitteestä tarkemmin ilmenevän tulosaluejaon mukaisesti korotettava noin 881 000 euroa.

Kunnan vuokra-asuntojen (yhteensä 38) apporttiluovutuksen kunnan hallinnasta Kiinteistö Oy Honkauralle seurauksena konsernipalvelut yksikölle ja keskushallinnolle aiheutuu jatkossa tulonmenetyksiä. Vastaavasti tulot kertyvät jatkossa Kiinteistö Oy Honkauralle, joten konsernitasolla ei tapahdu muutoksia. Tarkentuvien laskelmien perusteella aikaisemman tehdyn muutoksen lisäksi kunnan keskushallinnon tuotot vähenevät noin 30 500 euroa.

Kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti As Oy Pikallen ja As Oy Tuomaalanhovin Kuntarahoitus Oy:lle olevat lainat maksettiin kokonaan pois. Määrä on noin 239 000 euroa. Erä käsitellään investointina. Menettely mahdollistaa suunnitellun ko. yhtiöiden sulautumismenettelyn Kiinteistö Oy Honkauraan.

Ehdotettavat talousarviomuutokset

Talousarviomuutosehdotukset on tarkemmin esitetty perusteineen liitteenä olevassa laskelmassa.

Tilannekuva

Erityisesti Perusturvan toimialan ennakoidun menokehityksen vuoksi vuoden 2021 tilinpäätös on muodostumassa alijäämäiseksi.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Jaakko Kuronen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi oheisessa esittelytekstissä ja sitä tarkentavassa liitteessä olevat talousarviomuutokset vuoden 2021 talousarvioon.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.
